

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 30 травня 2017 року № 12-1

м. Київ

Про результати аналізу звіту про роботу Фонду державного майна України, хід та результати виконання Державної програми приватизації у 2016 році

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аналізу звіту про роботу Фонду державного майна України, хід та результати виконання Державної програми приватизації у 2016 році.

За результатами розгляду Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А:

1. Звіт про роботу Фонду державного майна України, хід та результати виконання Державної програми приватизації у 2016 році в цілому **висвітлює результати здійснення Фондом повноважень**, визначених Законом України від 09.12.2011 № 4107 “Про Фонд державного майна України”, у частині, що впливає на виконання державного бюджету; містить детальні дані щодо проведеної роботи у сфері приватизації та наводить конкретні фінансові результати приватизації. Надана у звіті інформація дає можливість оцінити стан реалізації державної політики у сфері оренди та управління об’єктами державної власності, у тому числі корпоративними правами держави щодо об’єктів державної власності, що належать до сфери управління Фонду. Однак **відсутність окремої інформації у звіті ускладнює системну оцінку здійснення Фондом повноважень**. Наприклад, **відсутність інформації про загальний обсяг заборгованості з орендної плати станом на 01.01.2016** (за весь період орендних відносин), **про загальний обсяг заборгованості за нарахованими за весь період штрафними санкціями унеможливорює оцінку ефективності роботи Фонду за цим напрямом.**

2. Рекомендації Рахункової палати за результатами попереднього аналізу **Фондом виконувалися, але реалізовані в недостатньому обсязі**. Фонд наказом від 17.02.2017 № 255 затвердив структуру щомісячної інформації про хід виконання Державної програми приватизації у 2016 році, а також методичні рекомендації щодо підготовки інформації. Однак **оцінка** стану виконання заходів Державної програми приватизації у 2016 році у звіті **не**

наводилася. Методика співвідношення частки державного сектору економіки у валовому внутрішньому продукті не розроблялася. Фондом залишено без відповідного реагування пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу державного майна.

3. Фонд продовжував удосконалювати структуру та зміст звіту. Так, у звіті за 2016 рік назву підрозділу, у якому наведена інформація щодо продажу пакетів акцій об'єктів груп В, Г за конкурсом, приведено у відповідність із законодавчо встановленим способом приватизації – продаж об'єктів приватизації на фондових біржах за конкурсом з відкритістю пропонування ціни за принципом аукціону. Також приведено у відповідність з основними завданнями та повноваженнями Фонду, визначеними Законом України від 09.12.2011 № 4107-VI “Про Фонд державного майна України”, назву підрозділу звіту щодо державного регулювання у сфері оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності, але його зміст є неповним і лише частково висвітлює досягнуті результати.

Встановлено, що чіткий регламент затвердження та/або підписання звіту у Фонді відсутній. Крім того, аналіз засвідчив окремі недоліки та невідповідності звіту Фонду власним методичним рекомендаціям. Так, розділ звіту “Фінансові результати приватизації” не містить інформації про методологічне та нормативно-правове забезпечення процесу використання бюджетних коштів за напрямом “Заходи, пов’язані з проведенням приватизації державного майна”, а також про співпрацю з центральними органами виконавчої влади щодо фінансового забезпечення цих заходів протягом року, що є недотриманням Методичних рекомендацій щодо складання звіту та аналітичної довідки про роботу Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми приватизації, затверджених наказом Фонду від 17.02.2017 № 255. У звіті відсутня інформація про наявні головні проблеми у сфері державного регулювання оціночної діяльності та шляхи їх розв’язання.

4. Звіт Фонду та результати його аналізу свідчать, що робота з удосконалення приватизаційного законодавства, спрямована на приведення його норм у відповідність із вимогами часу, пріоритетами та стратегією держави, продовжується. При цьому в окремих випадках строки підготовки нормативно-правових актів відтермінуються, що створює ризики чергового недотримання встановлених термінів щодо їх підготовки та прийняття.

Через неврахування вимог Методичних рекомендацій інформація щодо нормотворчої діяльності Фонду у сфері удосконалення нормативно-правової бази з питань оціночної діяльності та методичного регулювання оцінки наведена у звіті в окремих випадках без зазначення мети прийняття нормативно-правових актів і впливу на процес оціночної діяльності.

Проект постанови щодо затвердження національних стандартів оцінки, який має запровадити нові підходи і методи оцінки, що повинні ґрунтуватися на міжнародному досвіді у цій сфері, ще **розробляється. Відповідні погодження із заінтересованими органами не розпочаті.**

Законопроект, який має визначити концептуальні підходи та виробити практичні рекомендації для удосконалення законодавства з питань приватизації, значно спростити і скоротити процедури приватизації для досягнення високих темпів приватизації, **потребує приведення у відповідність із законодавством і суттєвого доопрацювання.**

5. Від приватизації об'єктів державної власності у 2016 році надійшло 187,5 млн гривень. Планове завдання з надходження коштів від приватизації об'єктів державної власності до державного бюджету в сумі 17100,0 млн грн Фондом виконане на 1,1 відсотка.

Від продажу земель несільськогосподарського призначення надійшло 4,3 млн грн, або 48,9 відс. планових надходжень. Отримані кошти в повному обсязі перераховані до державного бюджету.

Міністерствами та відомствами функції з управління майном підприємств, що визначені до приватизації, до Фонду та його регіональних відділень своєчасно не передавались, що унеможливило своєчасну підготовку об'єктів до продажу. Із 154 об'єктів, що були визначені до приватизації, упродовж 2016 року Фонду передано функції з управління лише 14 об'єктами.

Міністерством енергетики та вугільної промисловості України рішення про передачу в управління Фонду для приватизації такого ключового об'єкта, як ПАТ “Центренерго”, прийняте не було.

Не реалізовано також пакетів акцій ряду енергопостачальних товариств. Не приватизовані ПАТ “Тернопільський радіозавод “Оріон” і ПАТ “Дніпрометробуд”. Конкурс із продажу їх пакетів акцій оголошувався чотири та три рази відповідно.

Двічі оголошувався конкурс на приватизацію ПАТ “Одеський припортовий завод”. Суттєве зменшення (з 13,2 млрд грн до 5,2 млрд грн) ціни приватизації заводу не зацікавило інвесторів.

Виконанню плану приватизації у 2016 році сприяло б зменшення кількості об'єктів державної власності, що не підлягають приватизації.

Протягом 2016 року Кабінет Міністрів України вніс зміни до постанови від 12.05.2015 № 271 “Про проведення прозорої та конкурентної приватизації у 2015–2017 роках”, збільшивши з 44-х до 105-ти перелік об'єктів державної власності, що підлягають приватизації після їх виключення з переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації. Водночас **зміни до Закону України “Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації” у 2015–2016 роках у частині виключення вказаних об'єктів не вносились. Жодне підприємство із цього переліку до приватизації визначене не було.**

6. **Фонд**, посилаючись на ситуацію, яка склалась на сході України, **не забезпечив повного контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу державного майна**. Упродовж 2016 року перевірено виконання умов 727 із 772 договорів, які перебувають на контролі Фонду та його регіональних відділень.

У 2016 році умови майже кожного сьомого договору не виконувалися. Більша частина порушень стосується недотримання визначених термінів завершення будівництва та введення об'єктів в експлуатацію, переоформлення права забудовника. Крім того, у багатьох випадках документи, що підтверджують стан виконання умов договору, працівникам Фонду надані не були.

За результатами контролю Фондом протягом року встановлено невиконання покупцями взятих зобов'язань за 105-ма договорами. **У 2016 році розпочато претензійно-позовну роботу з розірвання 29 таких договорів**. Упродовж року у власність держави повернено вісім об'єктів незавершеного будівництва та один пакет акцій підприємства. Всього станом на 31.12.2016 у власність держави повернено (накопичувальним підсумком) **361 об'єкт приватизації**. Від повторного продажу таких об'єктів до держбюджету в різні роки надійшло **105,7 млн гривень**.

Крім того, звіт Фонду не містить інформації про суми нарахованих протягом року штрафних санкцій за невиконання умов договорів чи ненадання документів. Відсутність такої інформації свідчить про те, що належні згідно із законодавством заходи впливу до недобросовісних покупців Фондом не застосовувались, що призвело до обмеження та порушення державних інтересів.

Загальна сума несплачених штрафних санкцій протягом звітного року збільшилася на **58,4 млн грн** і на початок 2017 року становила **73,4 млн гривень**. Отже, діяльність Фонду щодо стягнення до держбюджету штрафних санкцій є недостатньою.

7. **За користування державним майном у 2016 році до державного бюджету надійшло 1028,6 млн гривень**. Завдання, визначене Законом України "Про Державний бюджет України на 2016 рік", у частині надходжень орендної плати виконане на **167,3 відсотка**.

Водночас органами приватизації у 2016 році недоотримано **194,7 млн грн** від оренди державного майна, розташованого на тимчасово окупованій території АР Крим та м. Севастополя, а також у Донецькій і Луганській областях.

У звіті наведена інформація про встановлену заборгованість орендарів перед державним бюджетом зі сплати орендної плати, нарахування та сплату у звітному періоді різних штрафних санкцій. Однак **інформацію про загальний обсяг заборгованості з орендної плати та накладених штрафних санкцій як на початок звітного року, так і на його завершення звіт не містить**.

8. До державного бюджету впродовж 2016 року перераховано 1249,1 млн грн частини чистого прибутку і дивідендів, нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, які є у державній власності. Ще 0,4 млн грн надійшло як пеня за несвоєчасно сплачені дивіденди.

Визначений паспортом бюджетної програми за КПКВК 6611010 результативний показник з надходження дивідендів за 2016 рік **перевиконано більш як у шість разів**, що свідчить про його заниження і необґрунтованість.

Достовірне прогнозування надходження дивідендів до держбюджету унеможливлене відсутністю погоджених фінансових планів підприємств. На 2016 рік Фондом погоджено фінансові плани 65 підприємствам, тобто лише половині господарських товариств, у яких Фонд має контрольний пакет акцій.

Звіт містить інформацію про **найбільших у 2016 році платників до державного бюджету дивідендів** (ПрАТ “Президент-Готель” – 8,8 млн грн, ПАТ “НТК “Електронприлад” – 5,8 млн грн) і **частини чистого прибутку** (ПАТ “Турбоатом” – 921,2 млн грн, ПАТ “Одеський припортовий завод” – 163,9 млн гривень).

Звіт не розкриває інформації про своєчасність і повноту сплати дивідендів до держбюджету, заборгованість зі сплати дивідендів на початок та кінець звітного року, а також стан нарахування протягом року штрафних санкцій.

Упродовж багатьох років не вирішується питання погашення заборгованості зі сплати дивідендів ВАТ “Нафтохімік Прикарпаття” (заборгованість 2006 року – 8,3 млн грн) і Українсько-російське ЗАТ “Фазотрон-Україна” (заборгованість 2010 року – 0,5 млн гривень).

У звіті, як і попереднього року, **відсутня інформація про переведення акцій товариств у бездокументарну форму, що унеможливорює оцінку виконання вимог Закону України “Про акціонерні товариства”.**

9. Фондом не забезпечено виконання постанови Кабінету Міністрів України від 19.06.2007 № 832 щодо контролю за виконанням функцій з управління об’єктами державної власності в частині здійснення аналізу результатів фінансово-господарської діяльності підприємств, у яких держава має контрольний пакет акцій. З 262 державних підприємств і господарських товариств, у яких держава має контрольний пакет акцій, аналіз їх фінансово-господарської діяльності за 9 місяців 2016 року фактично проведено щодо 90 підприємств, тобто кожного третього підприємства.

10. Інформація, наведена в паспортах бюджетних програм за КПКВК 6611010, 6611020, за якими фінансувалися видатки Фонду у 2016 році, не дала можливості повною мірою здійснити оцінку ефективності цих програм. Окремі результативні показники є непорівнянними та неінформативними.

Критерії оцінки стану виконання функцій і повноважень Фонду, що застосовані ним у звіті: рівень забезпечення виконання встановлених законом

про державний бюджет завдань із надходження коштів від приватизації державного майна, від оренди державного майна, а також інформація про стан перерахування до бюджету дивідендів, **не дають можливості повністю оцінити стан виконання всіх повноважень Фонду.**

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аналізу звіту про роботу Фонду державного майна України, хід та результати виконання Державної програми приватизації у 2016 році затвердити.

2. Кабінету Міністрів України рекомендувати:

- сприяти прискоренню розгляду проектів законів України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо спрощення процесу приватизації)”, “Про оренду державного та комунального майна” (нова редакція);

- подати на затвердження Верховній Раді України зміни до переліку державних підприємств, що не підлягають приватизації, та акціонерних товариств, державні пакети акцій яких не підлягають приватизації, після оптимізації кількості таких підприємств;

- зобов'язати міністерства і відомства своєчасно передавати органам приватизації об'єкти, визначені до приватизації на відповідний період.

3. Фонду державного майна України рекомендувати:

- неухильно дотримуватися вимог нормативних документів щодо наповнення змістовної частини звіту про результати роботи Фонду державного майна України;

- забезпечити в повному обсязі погодження фінансових планів і здійснення аналізу результатів фінансово-господарської діяльності господарських товариств, у яких Фонд має контрольний пакет акцій;

- забезпечити відповідно до чинного законодавства в повному обсязі застосування заходів впливу до недобросовісних покупців державного майна;

- визначити повний перелік критеріїв оцінки, достатніх для аналізу та оцінки стану виконання всіх повноважень Фонду, визначених Законом України “Про Фонд державного майна України”;

- вжити заходів щодо усунення недоліків і неточностей, виявлених під час аналізу.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аналізу звіту про роботу Фонду державного майна України, хід та результати виконання Державної програми приватизації у 2016 році надіслати Фонду державного майна України для усунення виявлених порушень і недоліків.

5. Звіт про результати аналізу звіту про роботу Фонду державного майна України, хід та результати виконання Державної програми приватизації у

2016 році надіслати Спеціальній контрольній комісії Верховної Ради України з питань приватизації.

6. Відомості про результати аналізу звіту про роботу Фонду державного майна України, хід та результати виконання Державної програми приватизації у 2016 році у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України.

7. Поінформувати про результати аудиту Верховну Раду України.

8. Рішення Рахункової палати та результати його розгляду об'єктами контролю надати управлінню організаційного забезпечення засідань Рахункової палати для оприлюднення з урахуванням вимог Закону України "Про доступ до публічної інформації".

9. Рішення Рахункової палати та результати його розгляду об'єктами контролю розмістити на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

10. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Зарембу І.М.

Т. в. п. Голови

Рахункової палати

О.С. Яременко